

ELNÖKI BESZÁMOLÓ

AZ EMKE ORSZÁGOS ELNÖKSÉGÉNEK TEVÉKENYSÉGÉRŐL

2009. ÁPRILIS 5. – 2010. ÁPRILIS 17.

Dáné Tibor Kálmán elnök

Harmadik esztendeje már, hogy az EMKE április 12-e környékén, az egyesület 1885. április 12-i alakulásának évfordulója táján tartja éves közgyűlését. Második esztendeje már, hogy április 12-ét az Erdélyi Magyar Közművelődés Napjának tekintjük, s így az idei közgyűlésünk is ennek jegyében zajlik. Ez egyben az EMKE közművelődési seregszemléje és egyesületi beszámolója is, mivel áprilisra már elkészül az elmúlt esztendő gazdasági mérlege, tehát minden szempontból tiszta képet alkothatunk az intézmény előző évi tevékenységéről.

Az idei évben kiemelkedőbbé teszi ezt az eseményt az EMKE megalakulásának 125. évfordulója. Ezért a hagyományos EMKE-díjakat egy gálaest keretében fogjuk átadni. A jubileumi ünnepségen, melyre a Kolozsvári Magyar Operában kerül sor este 6 órai kezdettel, díszokleveleket is adományozunk az újonnan megválasztott tiszteletbeli tagoknak, valamint azoknak az intézményvezetőknek és intézményeknek, akik vagy amelyek anyagilag vagy erkölcsileg jelentősen támogatták az elmúlt időszakban az EMKE-t.

A 2003. évi közgyűlés óta – amikor is jelentős szerkezeti átalakítást hajtottunk végre az intézmény keretében – nem magánszemélyek, hanem jogi és nem jogi státussal rendelkező egyesületek, EMKE-fiókok társulása alkotja a közművelődési ernyőszerkezetünket. Jelenleg 17 fiókszervezete és 75 társszervezete van egyesületünknek.

Miután 2007-ben a magyarországi Miniszterelnöki Hivatal – néhány más erdélyi magyar intézménnyel együtt – az EMKE-t a nemzeti jelentőségű intézmények sorába emelte, 2008-ban ezt egy ünnepélyes keretek között átnyújtott réztáblával nyomatékosított, amely ma egyesületünk Országos Elnökségének székhelyén, a kolozsvári Szabédi Emlékház falán található.

Mint kulturális és közösségépítő egyesület, munkánk jelentős részét e két tevékenységi terület határozza meg, folyamatosan odafigyelve rendezvényeink közösségépítő, közösségfejlesztő szerepkörére is. Beszámolóinkat tehát az EMKE Országos Elnökségének ezen tevékenységeivel kezdjük.

I. KULTÚRATEREMTÉS, RENDEZVÉNYEK, KÖZÖSSÉGÉPÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

Az EMKE Kolozsváron működő Országos Elnöksége két – ma már önálló intézményként is működő – ingatlanal rendelkezik a városban: a Szabédi Emlékház és a Györkös Mátyás Albert Emlékház. Mindkét ingatlan aktív szerepet játszik az Országos Elnökség szervezési munkájában.

I. 1. Szabédi Emlékház

Az Emlékház könyv- és irattári gyűjteményének igazgatója dr. Bartha Katalin Ágnes.

I.1.1. Állomány

Az elmúlt időszakban nem került sor állománygyarapodásra. A meglévő állomány szakszerű rendezésére, feldolgozására törekedtünk. A túlsúlyolt könyv- és irattár lassan nem teszi lehetővé újabb hagyatéki állomány fogadását.

I. 1. 2. Irattári rendezés, feldolgozás

2009 áprilisában befejeződött Domokos Géza levelestárának számítógépes feldolgozása is. A hagyatéki feldolgozása ebben az időszakban a Szülőföld Alap támogatását élvezte, a *Határon túli magyar kulturális szellemi örökség digitalizálásával és internetes megjelenítésével kapcsolatos programok* támogatásának keretében. Ugyanebben az időszakban Domokos Péter, Domokos Géza fia, ellátogatott az Emlékházba és megtekintette apja feldolgozott hagyatékát. Következik az állomány kutathatóvá tételének egyeztetése a család bevonásával.

A számítógépes feldolgozás eredménye: 12.200 dokumentum-tétel 92 dobozba rendezve.

2009 májusában elkezdődött a hagyatéki könyvtárak leltárba vétele, az egyes könyvek értékének meghatározásával. A leltározási projektben a kolozsvári Lucian Blaga Egyetemi Könyvtár nyújtott segítséget. Az elvek meghatározása után Poráczky Rozália aligazgató asszony Vincze Csilla és Ferencz Ünige fiatal könyvtárosokat szervezte be a munka leltározási munkálatainak elvégzésére.

2009. május és június folyamán az Engel Károly és Kacsó Sándor hagyatéki könyvtárak tematikai egységeinek elkülönítése, azon belül pedig ábécérend szerinti rendezése és számítógépes leltári leírása valósult meg. Az Engel Károly könyvtár 1891 darab könyvet számlál, a Kacsó Sándor tulajdonunkban lévő rész-könyvtár 166 darab könyvet tartalmaz.

2009 június és július folyamán a Balogh Edgár hagyatéki könyvtár tematikai egységeinek elkülönítése, ezen belül pedig ábécérend szerinti rendezése és számítógépes leltári leírása valósult meg. Az állomány: 2949 könyv.

2009 augusztusában Nagy István könyvtárának az egységeit csoportosítottuk tematikailag, majd ábécérend szerint, ezt követően leltári leírásuk is megtörtént.

2009. október második felében E. Szabó Ilona művészettörténész kéziratirattári hagyatékának a dobozrendszeri számítógépes feldolgozását kezdtük el. Eredmény: 8 doboz.

2009 decemberében a Méliusz József-könyvtár tematikai egységeinek elkülönítése és betűrend szerinti csoportosítása történt meg, s elkezdtük leltári feldolgozásukat. A Méliusz-könyvtár leltárának eredménye: 4022 könyv.

2010 január-februárban folytattuk a Méliusz könyvtár leltározását, valamint elkezdtük a Kriterion irattár feldolgozását. Február végére a Kriterion irattár feldolgozásának eredménye: 62 doboz. Az anyag feldolgozását még nem fejeztük be.

A Szabédi Ház hagyatéki állományának feldolgozását tovább szándékszunk folytatni, természetesen pályázati úton nyert pénzekből. Továbbá tematikus kutatási programokat szeretnénk kiírni és pályázati úton finanszírozni fiatal szakemberek részére.

I. 1. 3. Rendezvények, előadások, tudományos összejövetelek az Emlékházban

2009. okt. 16-án Kötő József: *A két világháború közti erdélyi színházi élet története* c. könyvét mutattuk be a Szabédi Estek keretén belül. A kötetet Dávid Gyula irodalomtörténész, az EMKE tiszteletbeli elnöke méltatta.

2010. január 23-án, a Magyar Kultúra napja alkalmából az Interkulturali-Thé Egyesület, az Erdélyi Múzeum, a Kolozsvári Akadémiai Bizottság és az EMKE–Szabédi Emlékház közös rendezvényén dr. Bartha Katalin Ágnes Szentgyörgyi István színházi karrieréről tartott előadást.

Továbbá Bartha Katalin Ágnes 2009. szeptember 21 – október 15 között Domus Hungarica senior kutatói ösztöndíjjal XIX. századi erdélyi vonatkozású színháztörténeti és irodalomtörténeti kutatásokat folytatott Budapesten, különböző kutatóhelyeken. 2009. november 28-án pedig a Kolozsvári Magyar Egyetemi Intézet és a Babeş-Bolyai Egyetem karainak közös szervezésében sorra kerülő *Kultúra és piac* c. nemzetközi tudományos konferencián tartott előadást *Színházi fizetés, mint a karrier mutatója* címmel.

A Szabédi Emlékházban rendezte összejöveteleit havi rendszerességgel a Kőváry László Honismereti kör is.

I. 2. Györkös Mátyás Albert Emlékház

Az Emlékház vezetője Kós Katalin, aki egyszemélyben működteti ezt az intézményt. Feladatköréhez tartozik a Ház adminisztrációja, beszerzői munka, a hagyaték ápolása, programok megtervezése, meghirdetése és lebonyolítása.

2008. szeptember 15-én sajnálatos módon az előadóterem alatt a lakóközösség tulajdonában lévő pince boltozata beszakadt, emiatt az Emlékházat ideiglenesen be kellett zárunk. Mivel a pince közös tulajdonban volt, 2009 tavaszáig kellett várunk, míg a Casa Bio cégnek sikerült átvennie a lakóközösségtől a teljes pincét, és elkezdenie annak megerősítési és helyreállítási munkálatait. Ezen munkálatokkal a múlt év őszén végeztek, októberben ott bioboltot nyitottak. Ezután következhetek az Emlékház belső munkálatai. Felhasználva az építkezés adta lehetőségeket, olyan átalakításokat eszközöltünk, amelyek optimálisabb teret és körülményeket nyújtanak majd úgy a hagyaték tárolására és bemutatására, mint a kulturális programok megrendezésére is.

Az említett munkálatok idejére Kós Katalin átköltözött irodájával a Szabédi Emlékházba. Ez idő alatt egyrészt a Györkös Emlékház belső átalakításának megtervezésével, anyagbeszerzéssel, a munkálatok felügyeletével, lebonyolításával foglalkozott, másrészt bekapcsolódott az Országos Elnökség irodai- és szervező munkájába is. Többek között az EMKE új arculattervezésével foglalkozott, kidolgozta az egyesület honlapjának új változatát, amelynek feltöltését, szerkesztését jelenleg Ács Zsolt kollegánkkal együtt végzi.

Az elmúlt év folyamán Kós Katalin nekilátott összegyűjteni, archiválni és rendszerbe foglalni a Györkös Mátyás Albertől, valamint az Emlékházról és a benne sorra kerülő programokról szóló, könyvekben, újságokban, beszámolóokban, interneten fellelhető írásokat és híreket, műsorfüzeteket és plakátokat, ezen kívül felvette a kapcsolatot több olyan személlyel – többnyire fotósokkal –, akiknek tulajdonában Györkös Mátyásról vagy/és az Emlékházról készült fotók találhatóak, és akik szívesen bocsátják ezeket az intézmény rendelkezésére fotóarchívum és kiállítás összeállítása céljából. Ez a munka folyamat alatt van.

Szintén Kós Katalin kezdeményezésére az Emlékház szervezésében 2009 januárjától beindult a *JelesNapTár* elnevezésű, havonként jelentkező hagyományőrző gyermekprogram, amelyet az Emlékház ideiglenes szüneteltetése miatt a belvárosi Unitárius Egyházközség tanácstermében rendeznek meg, annak támogatását élvezve. Ezt a programot hónapról hónapra egy állandó, önkéntes szakemberekből álló csapat tervezi meg és bonyolítja le. Ősz óta a *JelesNapTár* az Oktatási és Kulturális Minisztérium támogatását is élvezi.

Az Emlékház ideiglenes szüneteltetése miatt a 2008 májusától heti rendszerességgel működő jogatanfolyamot a Szabédi Emlékház fogadta be a helyreállítási munkálatok idejére.

2010. február folyamán végre sikerült beköltözhető állapotba hozni az Emlékházat, majd ezt követően visszaköltöztetni a közel 200 festményt és a bútort. Kós Katalin vezetésével folyik az Emlékház berendezése, az új festménytartó állvány és -tárolószekrény elkészítése, a szükséges utómunkálatok elvégzése. Reményeink szerint az Emlékház még ebben a hónapban újranythatja kapuit.

I.3 Hagományos programok

Az EMKE Országos Elnöksége, együtt a Korunk Stúdióval és Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága–Anyanyelvi Konferenciával 2008. április 17–19. között rendezte meg a XVIII. *Szabédi Napokat*, melynek konferenciáját *Értelmiség és politikum* címmel tartotta. A rendezvény keretén belül sor került a Szabédi Emlékházban lévő emléktábla, valamint a Házsongárdi Temetőben található Szabédi sír megkoszorúzására. A *Szabédi Napok* a mezőségi Szabédon záródtak, ahol egy hagyományos emlékező istentisztelet keretében idézték Szabédi László szellemi örökségét.

Az EMKE társszervezője a hagyományosan megrendezett *Kárpát-medencei Magyar Kulturális Napoknak*, amelyet 2009-ben 14. alkalommal, szeptember 16-20. között rendeztek meg a felvidéki Galántán és környékén. Ez alkalommal egyben megünnepeltük a Csemadok megalakulásának 60. évfordulóját is. A média által nagy érdeklődéssel követett rendezvény megnyitó ünnepségére a galántai Szent István király római katolikus templomban került sor. Megnyitó beszédet mondott Hrubik Béla, a CSEMADOK elnöke, valamint a határon túlról érkezett közművelődési ernyőszervezetek nevében Dáné Tibor Kálmán, az EMKE elnöke. A megnyitó ünnepi hangulatát a galántai Kodály Zoltán Daloskör kiváló előadása emelte. A sokszínű műsorkínálatot felsorakoztató rendezvényre az erdélyi csoport gazdag programmal érkezett. Szép sikert arattak előadásaikkal a Kovács Hajnal vezette marosfelfalusi Báborka Táncegyüttes, valamint Vincze László kolozsvári bábművész Vitéz László című előadásával. Nagy érdeklődés övezte Both Zsuzsa kolozsvári kézműves nemezkiallítását, ahol az alkotó személyesen mutatta be a kiállított tárgyakat. Szintén nagy érdeklődés közepette kerültek bemutatásra a Sapientia EMTE Fotó-, Film- és Média-szakos hallgatói által készült rövidfilmek; az alkotókról és az alkotásokról Tóth Orsolya, az egyetem tanársegéde tartott tájékoztatót. Az említett egyetemi kar első évet végzett fotós szakos hallgatóinak munkáiból László Miklós fotóművész, egyetemi tanár állított össze kiállítási anyagot, amelyet Farkas Bálint másodéves egyetemi hallgató mutatott be a felvidéki közönségnek. A Kárpát-medence különböző történelmi régióiból érkezett szakemberek számára műhely-beszélgetéseket is szerveztek, amelyek keretében művelődési-, közösségi-, ifjúsági- és gyermekprogramok szervezéséről, filmezésről, fotózásról, néptáncoktatásról, bábozásról, amatőr színjátszásról tanácskozhattak a jelenlévők.

I.4. Országos és nemzetközi kitekintésű rendezvények

2009. május 22-24. között folytattuk az év elején tíz Magyar Házzal elkezdett programot, melynek a szakmai irányítását a Sárospataki Népfőiskolai Egyesület vállalta. A program keretében Sárospatakon és környékén az erdélyi Magyar Házak képviselői olyan Borsod-Abaúj-Zemplén megyei kultúraszervezőkkel találkozhattak, akik egyszemélyben irányítanak egy-egy vidéki művelődési házat.

Ennek a programnak folytatása a 2009. november 27-én megrendezett Magyar Házak találkozója volt. A találkozó keretében lehetőséget teremtettünk a Romániában működő Magyar Házak vezetőinek bemutatkozására, eszmecserejére, mindezt egy szakmai program kíséretében. Több mint harminc Magyar Ház képviseltette magát ezen a rendezvényen. Az összejövetelt megtisztelte jelenlétével Markó Béla, az RMDSZ szövetségi elnöke, Dr. Zilahi László, a magyar Miniszterelnöki Hivatal Nemzetpolitikai Főosztályának igazgató helyettese, Dr. Szurmainé Silkó Mária, az OKM Közművelődési Főosztályának vezetője, Borbáth Erika, a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus főigazgatója, Bordás István, a Sárospataki Népfőiskolai Egyesület titkára. A program célja a hazai Magyar Házak hálózatba építése.

A Magyar Ház-program következő szakasza egy 30 tagú EMKE-delegáció Sárospatakra való látogatása volt, 2010. március 11-13. között. A résztvevők Erdély 15 településéről érkeztek. A sárospataki program célja kettős volt: egyrészt romániai Magyar Ház-képviselők találozta tapasztalatcsere végett Borsod-Abaúj-Zemplén-megyei művelődésszervezőkkel, másrészt a sárospataki Művelődés Háza és Könyvtára, valamint a Sárospataki Népfőiskolai Egyesület rendezésében megünnepeltük az EMKE megalakulásának 125-ik évfordulóját. A szakmai fórumon előadást tartottak: Hörcsik Richárd, Sárospatak polgármestere, Szurmainé Silkó Mária, OKM Közművelődési Főosztályának vezetője, Borbáth Erika, a MMIKL főigazgatója és Dáné Tibor Kálmán, az EMKE elnöke. Bemutattuk a *Régi és új Kolozsvár* című fotókiállítást, mely két részből állt: a Veress Ferenc és László Miklós felvételeit tartalmazó *Örökségünk Kolozsvár* című, valamint tizenkét fotóművész munkáiból álló *Kolozsvári barokk* című képsorozat. Szintén bemutatásra került a *Kalotaszeg népi öröksége* című kiállítási anyag. A Művelődés Háza és Könyvtára falára táblát helyeztünk el a következő felirattal: *Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület észak-magyarországi képviselete*. Ebből az alkalomból a Művelődés Háza igazgatója, Csatlósné Komáromi Katalin az általa vezetett intézmény nevében EMKE-díszoklevelet vett át. Bordás Istvánt pedig, – aki a Sárospataki Népfőiskolai Egyesület titkára, és aki felvállalta az EMKE képviseletet az Észak-magyarországi régióban –, az erdélyi kulturális ernyőszervezet tiszteletbeli tagjának választottunk, amit egy díszoklevél átadásával nyomatékosítottunk. A program teljes költségeit pályázati forrásokból állta a Sárospataki Népfőiskolai Egyesület. A program folytatására májusban kerül sor, amikor is Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből 30 tagú művelődésszervező csoport érkezik majd Erdélybe Magyar Ház-látogatásra.

Továbbá: az EMKE együttműködik a Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal programmal, melynek koordinátora a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus. A programban résztvevő intézmények: EMKE Közép-Erdélyi Magyar Művelődési Intézete, Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet, Muravidéki Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet, CSEMADOK Művelődési Intézete. A program keretében történik az egyes intézmények összehangolt honlapépítése, ezen kívül közös

programként működik *A csoda benned van* elnevezésű ifjúsági irodalmi tehetségkutató verseny, valamint egy települések kulturális felmérésére irányuló kutatómunka és más programok. Ennek a programnak a keretében vettünk részt 2009. július 15-17. között Balatonalmádiban az *Előitem az utódom* elnevezésű közösség-szervező képzésen, melynek keretében a Kárpát-medencei társszervezeteinkkel közösen ifjúsági szakmai fórumot is szerveztünk.

Részt veszünk az *Irodalmi karaván*, valamint a *Képzőművész-, fotó-, filmkaraván* programokban, melyeknek kezdeményezője a magyarországi Oktatási és Kulturális Minisztérium. Ezek keretében művelődésszervező szakemberek látogatnak Erdélybe és tartanak bemutató előadásokat. A program keretében először a Muratáj című folyóirat munkatársait láttuk vendégül Kolozsváron, Marosvásárhelyen és Szilágycsehben. Május végéig felvidéki, kárpátaljai és vajdasági kulturális szakemberek látogatnak majd Erdélybe.

I.5 További rendezvényeink

2009. szeptember 25-én Ignác Rózsa-kiállítást nyitottunk meg, melynek főkurátorra Szabó Zsuzsa, a budapesti Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet munkatársa volt. A kiállítás színhelye a kolozsvári Evangélikus-Lutheránus Egyház által működtetett Reményik Sándor Galéria volt. Szintén itt szerveztük meg a Benedek Elek mesék bábfiguráinak és grafikáinak a kiállítását 2010. január 7–17 között. A kiállítást a kisbaconi Bodvaj Egyesület – a kiállítási anyag tulajdonosa – bocsátotta rendelkezésünkre. A kiállítás megnyitóján egyben megünnepeltük a 30 éve működő *Szivárvány* gyermeklapunkat is, melynek fenntartója a Kolozsváron működő Napsugár Alapítvány.

A Magyar Kultúra Napját két helyszínen ünnepeltük meg, közös rendezvények keretében: a kolozsvári evangélikus-lutheránus templomban ökumenikus műsoros összejövetelt szerveztünk az egyházakkal, a kolozsvári török-vágási református egyházközösségnél pedig kórustalálkozóra került sor, melyet a Romániai Magyar Dalosszövetséggel közösen szerveztünk.

Október 6-a tiszteletére szintén a Dalosszövetséggel együtt kórustalálkozót rendeztünk a nagyenyedi református templomban.

2010. január 25–29 között megszerveztük a hagyományos Aranyosgyéresi Népfőiskolát, a helybéli és kolozsvári RMDSZ, valamint a Romániai Magyar Népfőiskolai Társaság és a Közép-erdélyi Magyar Művelődési Intézet közreműködésével. Az idén kiemelt fontosságú volt ez a rendezvény, hiszen a népfőiskola fennállásnak 20. évét ünnepelte.

2009. május 27–június 16 között a kolozsvári Lucian Blaga Központi Egyetemi könyvtár előcsarnokában a közönség az EMKE Veress Ferenc –László Miklós: Örökségünk Kolozsvár című fotókiállítását tekinthette meg. A kiállítás szervezője Kovács Eszter, a könyvtár alkalmazottja volt.

Megjegyezzük, hogy az EMKE elnöke rendszeresen tartott előadásokat az elmúlt évben Kolozsváron, Tordán, Marosvásárhelyen, Baróton, Budapesten, Sárospatakon, Pécsen.

I.6 További tervek

- Az elkezdett EMKE-arculatépítés folytatása. Ennek keretében a honlap további tartalmakkal való bővítése.

- A Szabédi Emlékház hagyatéki könyvtárának a közkinccsé tétele (honlapon is), az állomány további feldolgozása.
- Az EMKE-dokumentumok digitalizálása.
- Az EMKE rendezvényeinek, dokumentumainak rendszerezése, digitalizálása, az egyesület újraalakulásától kezdve (1991).
- Emlékkötet szerkesztése és kiadása az EMKE eddigi díjazottjairól.
- A hazai Magyar Házak közötti további kapcsolatépítés. A Magyar Házak világtalálkozójának előkészítése. Szakmai találkozók szervezése.
- A Györkös Mányi Albert Emlékház által őrzött 200 festmény szakszerű tisztítottatása, megfelelő keretekkel és tárolódobozokkal való ellátása, digitalizálása, a festmények bemutatása kiállítások során Erdélyszerte és határon túl, a közművelődési programok, hangversenyek újraindítása, az Emlékház felszereltségének bővítése, a Györkös Mányi Albert hagyatékának szakszerű leltározása.
- A farkaslaki Tamási-ház (Ágnes néni háza) rehabilitációs terveinek az elkészítése, a ház restaurálása.
- Kapcsolatteremtés a román kulturális civil szervezetekkel.

I. 7. Partnerszervezeteink

Az elmúlt időszakban az EMKE Országos Elnöksége a következő egyesületekkel, civil szervezetekkel és intézményekkel működött együtt a különböző programok lebonyolítása során:

- *hazaiak*: Romániai Magyar Dalosszövetség, Erdélyi Múzeum Egyesület, Kriza János Néprajzi Társaság, Romániai Magyar Zenetársaság, Erdélyi Magyar Írók Ligája, Barabás Miklós Céh, Romániai Magyar Népművészeti Szövetség, Romániai Magyar Népfőiskolai Társaság, Közép-Erdélyi Magyar Művelődési Intézet, Kallós Zoltán Alapítvány, Téka Alapítvány, Heltai Gáspár Könyvtár Alapítvány, Kolozsvár Társaság, Korunk Stúdió, Homo Ludens Alapítvány, Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár, Kóváry László Honismereti Kör, Horváth István Alapítvány, a marosvásárhelyi Bernádi Ház, a szilágycsehi Magyar Ház, a kolozsvári evangélikus egyház által működtetett Reményik Sándor galéria, Bokréta Kulturális Egyesület - Kalotaszeg, Körösi Csoma Sándor Közművelődési Egyesület Kovászna, Bodvaj Egyesület Kisbacon, Kovászna Megyei Művelődési Központ, Erdélyi Református Egyházkerület, Unitárius Püspökség, Evangélikus-Lutheránus Püspökség, Törökvágási Református Egyházközség, Kolozsvár Belvárosi Unitárius Egyházközség, Bethlen Kata Diakóniai Központ, kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvári Magyar Opera, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, RMDSZ Művelődési és Egyházügyi Főosztálya, RMDSZ Kolozs-megyei szervezete, Sógör Csaba RMDSZ-es EU képviselő irodája.
- *határon túliak*: Magyar Köztársaság Miniszterelnöki Hivatala, Oktatási és Kulturális Minisztérium, Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus, Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – Anyanyelvi Konferencia, Égtájak Iroda Budapest, Sárospataki Népfőiskolai Egyesület, sárospataki Művelődés Háza és Könyvtára, Határon Túli Magyarságért Alapítvány – Pécs, Baranya Megyei Kulturális és Idegenforgalmi Központ, Csemadok (Felvidék), Csemadok Magyar Művelődési Intézet, Vajdasági Magyar Művelődési Intézet,

Vajdasági Magyar Kulturális Szövetség, Alsólendvai Magyar Művelődési Intézet (Muravidék), Európa Ház Kárpátalja, Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége.

II. KIADVÁNY

Eseménynaptár 2010. Kiadta: az RMDSZ ÜE Művelődési- és Egyházügyi Főosztálya, Communitas Alapítvány, EMKE Országos Elnöksége.

III. DÍSZOKLEVELEK, OKLEVELEK

17 *oklevelet* bocsátottunk ki a kistérségekben kiváló közművelői tevékenységet folytató személyeknek, munkájuk elismeréseként Kolozs-, Hargita-, Kovászna-, Brassó-, Maros-, Szilágy-, Szatmár-, Arad megyékben.

IV. ADMINISZTRATÍV ÜGYEK

A szervezet életében ez a folyamat kettős: egyrészt az egyesület saját belső életének az adminisztrációja, másrészt a társszervezetekre (és nem csak) is kiható adminisztráció. Ezért a munkáért az Országos Elnökség részéről főleg Ács Zsolt felelt.

IV. 1. Belső adminisztráció

Az Egyesület belső adminisztrációját részben a vagyoni helyzet állandó igazgatása, a működését biztosító források megszerzése és ezen alapoknak szakszerű és hatékony elköltése, elszámolása jelenti.

IV. 2. Közösségi kihatású adminisztráció

A közösségi kihatású adminisztráció igencsak sokrétű.

A Miniszterelnöki Hivatal nemzeti fontosságú intézmények támogatási programjának keretén belül a Magyar Házak és az irodalmi és kulturális egyesületek működését biztosító támogatások lebonyolítását (az alapok fogadása, banki úton történő szétosztása, az elszámolások összesítése és Miniszterelnöki Hivatalba való továbbítása) az EMKE Országos Elnöksége végezte.

Az EMKE elnöke révén részt vettünk a Communitas Alapítvány művelődési szaktestületének döntéshozatalában.

Kapcsolatépítés a különböző társszervezeteink között, valamint a társszervezetek és a külföldi partner intézményeink között.

V. MÉDIAPARTNEREK

Munkánkat támogatták: Szabadság napilap, Új Magyar Szó napilap, Krónika napilap, Kolozsvári Rádió magyar adása, Paprika Rádió, Agnus Rádió, Kolozsvári TV magyar adása, Bukaresti TV magyar adása, kolozsvár.info, Transidex, erdely.ma, nemtv.ro hírportálok.

VI. ANYAGI FORRÁSOK

Az Egyesület *alapszervezetét* mindenekelőtt az RMDSZ Ügyvezető Elnöksége biztosította.

Továbbá működésünkben - pályázati úton - támogatóink voltak még: a Szülőföld Alap, valamint a kiemelt nemzeti fontosságú intézmények finanszírozási programja keretében a magyarországi Miniszterelnöki Hivatal. (Ez utóbbi alapról történt a Magyar Házak és az irodalmi és művelődési egyesületek támogatása).

Programjainkra – *pályázati úton* – a következő intézményektől nyertünk anyagi támogatást: Szülőföld Alap, magyarországi Oktatási és Kulturális Minisztérium, Eurotrans Alapítvány. Továbbá programjaink támogatói voltak még a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus, a Sárospataki Népfőiskolai Egyesület, valamint a sárospataki Művelődés Háza és Könyvtára.

VII. VAGYONI HELYZET

VII. 1. Ingatlanok

Az EMKE Országos Elnökségének törzsvagyonát az ingatlanjai képezik.

Györkös Mányi Albert Emlékház – Kolozsvár

Az alapszervezetek szerint ez az EMKE hivatalos székhelye; egyben az Emlékház székhelyéül szolgál a Romániai Magyar Dalosszövetségnek és a Kőváry László Honismereti Körnek is.

2008. szeptember 15-én sajnálatos módon az előadóterem alatt a lakóközösség tulajdonában lévő pince boltzata beszakadt, emiatt az Emlékházat ideiglenesen be kellett zárunk. Mivel a pince közös tulajdonban volt, 2009 tavaszáig kellett várunk, míg a Casa Bio cégnek sikerült átvennie a lakóközösségtől a teljes pincét, és elkezdnie annak megerősítési és helyreállítási munkálatait. Ezen munkálatokkal a múlt év őszén végeztek, októberben ott bioboltot nyitottak. Ezután következhetek az Emlékház belső munkálatai. Felhasználva az építkezés adta lehetőségeket, olyan átalakításokat eszközöltünk, amelyek optimálisabb teret és körülményeket nyújtanak majd úgy a hagyaték tárolására és bemutatására, mint a kulturális programok megrendezésére is.

Szabédi Emlékház – Kolozsvár

Itt működik az EMKE Országos Elnökségének irodája, az írói hagyatéki könyvtár és -kézirattár, a Szabédi-émlékszoba.

Az Emlékház a Romániai Magyar Népfőiskolai Társaság, a Közép-Erdélyi Magyar Művelődési Intézet, valamint a Kolozsvár Társaság székhelyéül is szolgál.

Dési EMKE-ház: nemsokára hosszú távú koncesszióval átadjuk az ott tevékenykedő kulturális egyesületnek.

Szilágysomlyói EMKE-ház: koncesszionálva a Szilágysomlyó és Környéke EMKE részére.

Bákói csángó központ: a Moldvai Csángó Magyarok Szövetségének székhelye, 2009-ben újabb öt évvel meghosszabbítottuk a koncessziót.

Pusztinai Magyar Ház: jelenleg 2 éves használattal koncesszionáltuk a csíkszeredai székhelyű Pusztinai Házért Egyesületnek, ez a civil szervezet az épületfenntartó a Magyar Miniszterelnöki Hivatal (MeH) pénzalapjaiból. Jelenleg az EMKE-vel kötött szerződés alapján rehabilitációs

építkezési munkálatok folynak a kulturális központon, melynek szakmai felügyeletét és anyagi támogatását a MeH vállalta.

Farkaslaki Tamási ház: 2009-ben adminisztratív és könyvelési szempontból rendeztük az EMKE farkaslaki „Tamási”-ingatlanját is, az úgynevezett „Ágnes néni” házat. Jelenleg készülnek az épület felújítására a rehabilitációs tervek.

Színészlakások: Kolozsváron 4, Nagyváradon 1, Szatmárnémetiben 3 színészlakásunk van; haszonélvezetre vannak kiadva, adói rendezettek.

Ahol szükséges volt, megtörtént az ingatlanok újraértékelése. Megjegyezzük, hogy akárcsak a jogi személyű tulajdonok esetében, az ingatlanok adója nagyon megnövekedett.

Az EMKE Országos Elnökségének február 26-án hozott döntése értelmében az elnököt felhatalmazták, hogy kezdeményezzen tárgyalásokat annak érdekében, hogy kellő jogi garanciák mellett - vagyis, hogy az ingatlanokat nem lehet elidegeníteni a jövőben - átkerüljenek az őket jelenleg felügyelő, vagy használó civil szervezetek tulajdonába.

VII. 2. Infrastruktúra-bővítés

Az idén pályázati úton tovább tudtuk bővíteni infrastruktúránkat.

A Szabédi Emlékházba pályázati alapokból egy, az igényeknek megfelelő fénymásolót vásároltunk, valamint újabb polcokkal és szekrényekkel bővítettük a könyvtárat, irodát és a kiszolgáló helyiséget.

A Györkös Mányi Albert Emlékházba a Romániai Magyar Dalosszövetséggel közösen tárolószekrényt vásároltunk, új festménytárolót készítettünk, belső átalakításokat végeztettünk.

Az EMKE Országos Elnökségének használatában egyetlen személygépkocsi van, egy 2002-ben vásárolt Renault Megane.

VIII. MUNKATÁRSÁK

VIII. 1. Fizetett állandó alkalmazottak

Az eltelt közgyűlés óta az EMKE Országos Elnökségének az elnöki munkakörön kívül állandó fizetéses alkalmazottja volt: dr. Bartha Katalin Ágnes, Kós Katalin és Ács Zsolt irodavezető. Február 1-től állandó alkalmazott lett Vincze László, szakreferensi munkakörben. Március 1-től Bartha Katalin Ágnes szülési szabadságra ment.

VIII. 2. Fizetett bedolgozók

Állandó bedolgozói munkakörben tevékenykedett: Katona Réka könyvelő, valamint Ferencz Ünige (2009. június 1.–2010. január 31. között) és Vincze Csilla (2009. június 1.–szeptember 30. között), akiket a könyvtárállomány katalogizálásával, az egyes kötetek beárazásával bízott meg az EMKE.

Több ízben alkalmaztunk munkatársakat időszakos munkákra, bedolgozói szerződéssel.

VIII. 3. Önkéntesek

Szép számban segítették munkánkat önkéntesek: a *JelesNapTár* állandó szervezőcsapata és besegítői, Szabó Kinga, Both Zsuzsa, Dáné Melinda, Vincze László, Maczalik Kunigunda, Both

József, Gherman Cristina, Dózsa Mónika, Csatári Erika, Zsebe Mária, valamint László Miklós, Kovács Eszter, Demeter András, Demeter Zsuzsanna, Kudor István, Miklóssy Gyula.

Megjegyezzük, hogy az elvégzendő munkák és feladatok mennyiségéhez képest az állandó alkalmazottak száma nagyon kevés.

IX. AZ EMKE VEZETŐSÉGE

Tiszteletbeli elnök: Dávid Gyula.

Országos Elnökség

Elnök: Dáné Tibor Kálmán. **Régiós alelnökök:** Matekovits Mária (Arad, Bánság), Muzsnay Árpád (Szatmárnémeti, Partium), Dr. Ábrám Zoltán (Marosvásárhely, Közép-Erdély), Kiss Jenő (Sepsiszentgyörgy, Székelyföld). **Társadalomszervező alelnök:** Szép Gyula. **Főtanácsos:** dr. Kötő József. **Elnökségi tagok:** Házy Bakó Eszter (Brassó), Guttman Mihály (Kolozsvár), Beder Tibor (Csíkszereda), Dr. Széman Péter (Szilágysomlyó).

Kolozsvár, 2010 április havában

ERDÉLYI MAGYAR KÖZMŰVELŐDÉSI EGYESÜLET

PATIUMI ALELNÖKSÉG

MATEKOVITS MÁRIA

alelnök

A 2009-es közművelődési eseményekre, mint a legtöbb romániai gazdasági, társadalmi vagy kulturális tevékenységre rányomta bélyegét az ország reális vagy vélt gazdasági válsága. Csökkentek az adományozók, a fenntartók és az önkéntes munkát vállalók, pénzt kérnek a próbatermek vizére-villanyára, alig vannak kiszállásra ingyen vagy szímbólikus pénzért szállítók. Arad városában, tanácsi határozat alapján, minden civil szervezet köteles szemétszállítási díjat fizetni, különben semmilyen rendezvényét, pályázatát vagy nyilvános megjelenését nem hagyják jóvá. Az EMKE évi 324 újlejes szemetet kellene termeljen, hogy ne fizessen hiába.

De mégis akadnak lelkes önkéntesek, be-be jön néhány pályázat, egy-egy konkrét rendezvényre még szponzor is kerül, csak járni, telefonálni, kérni kell.

ARAD MEGYÉBEN él és működik a magányosok EMKE klubja, a Tóth Árpád irodalmi kör, a borosjenei EMKE fiókszervezet (szórványban élők szavalóversenye, helyi ünnepi rendezvények), aktív néptáncsoport van Kisiratoson, Majláthfalván, Pécskán, Zerinden, Nagyiratoson és Simonyifalván, de Aradon is alakult két tanuló csoport, Sztankó Károly békéscsabai oktató szakmai irányításával. Falunapokat rendeznek Zimándújfaluban, Szapáryligeten, Vadászon, Fazekasvarsádon, Szentpálon, Szentlányon, Kisperegen vagy Gyorokon, illetve nagyobb lélegzetű művelődési találkozót Pécskán, Simonyifalván, Majláton és Kisiratoson. A kisiratosi férfikórus mellett erőre kaptak a citerások, Kisperegen az asszonykórus. Rendszeresen Ágyán az Olosz Lajos emlékezések, Simonyifalván Simonyi Imre szavalóversenyt szerveznek évente, Borosjenőn Horváth Béla emlékversenyt anyák napján.

Az EMKE Arad megyei szervezete koszorúz március 15-én, október 6-án a Vesztőhelyen és a Szabadság-szobornál, Csiki Gergely születésnapján az író nevét viselő líceum első emeletén az EMKE által állított mellszobornál és valahányszor olyan jellegű a megemlékezés.

TEMES MEGYÉBEN is változatos közművelődési élet folyik, amelynek gerincét a Szabó Ferenc által vezetett Bokréta csoport jelenti, de kultúránk jelen van minden magyarok (is) lakta településen. Végvár, Újszentes, Ótelek mikroközpontok, Lugos és Temesvár igazi központok, de Zombolya is állandó magyar tevékenységek színhelye. Mint máshol is, Temes megyében is az a

lényeg, hogy a településen legyen egy lelkes szervező, egy kis mag valamint anyagi lehetőségek. A Szórvány Alapítvány léte meghatározó Temesvár és a megye művelődési mindennapjában.

BIHAR MEGYÉBEN

- A Partiumi és Bánsági Műemlékvédő és Emlékhely Társaság szeptember 4–6 között Hadadon, a Dégenfeld-kastélyban tartotta honismereti konferenciáját.

A XV. Konferencia alkalmából Dukrét Géza ismertette az eddigi konferenciák témáit és az itt átadott Fényes Elek-díjak tulajdonosait. Ezt követően átadták az idei kitüntetések. Fényes Elek-díjban részesült Szabó István (Ottomány), Erdei János (Szilágysomlyó), Hitter Ferenc (Felsőbánya) és dr. Vajda Sándor (Borosjenő). A helytörténeti kutatásban, a honismereti nevelésben, az egyesületi munkában végzett példamutató tevékenységéért díszoklevelet kapott Bara István (Szatmárnémeti), Fazekas Lóránd (Szatmárnémeti), Jakab Rita (Nagybánya), Kupán Árpád (Nagyvárad), Jancsó Árpád (Temesvár), Ujj János (Arad), Wanek Ferenc (Kolozsvár), Kovács Rozália (Érmihályfalva), Nagyváradról Mihálka Magdolna, Pásztai Ottó, Gönyey Éva, Bordás István.

A XV. Konferencia fő témái a következők voltak: **Ipartörténeti műemlékek, Pusztuló műemlékeink, A 20. század öröksége.** Az előadások sora hagyományosan, a konferenciának helyt adó Hadad megismerésével kezdődött. **Németi János**, hadadi földrajztanár a település természeti viszonyait, történelmét ismertette, majd **Kaszta István** (Nagybánya) a Hadadiak küzdelmei történelmük folyamán címen tartott előadást.

dr. Egyed Ákos akadémikus professzor (Kolozsvár) ismertette a 150 éves Erdélyi Múzeum-Egyesület tevékenységét, **Sebestyén József** (Budapest) a műemlékvédelem, örökségvédelem aktuális problémáit boncolgatta, **dr. Csorba Csaba** (Szolnok) a kastélyok és kúriák 20. századi sorsáról beszélt, **Dukrét Géza** vetített képek segítségével mutatta be Bihar megye pusztuló műemlékeit és végül **Kiss Zoltán** (Kraszna) Adalékok a református felekezeti oktatás 1945–1948 közötti történetéhez című tanulmányában a szilágysági tanítósorsokat ismertette. **Harangozó Imre** (Újkígyós) ortodox templomok középkori freskóit mutatta be, amelyek szent királyainkat ábrázolják, **Starmüller Géza** (Kolozsvár) Kővár és vidékének történelemformáló szerepét ismertette, **Vajda Sándor** (Borosjenő) Barabás Miklós oltárképeit mutatta be a borosjenői római katolikus templomból, **Wanek Ferenc** (Kolozsvár) a két hadadi csata történetét és jelentőségét taglalta, majd **Jancsó Árpád** (Temesvár) a száz éves temesvári vízi eróműről, mint ipari műemlékről tartott érdekes előadást. **dr. Egyed Ákos** professzor (Kolozsvár) a kétszáz éve meghalt Wesselényi Miklósról értekezett, **Halász Péter** (Budapest) Morvay Péterről, az Ecsedi-láp néprajzi kutatójáról emlékezett meg, aki épp száz évvel ezelőtt született, **Ráday Mihály** egy kisfilmet mutatott be a nagyváradai neológ zsidó temetőről, **Kupán Árpád** (Nagyvárad) a Dobrai Református Egyházközség életét ismertette.

Tácsi Erika (Temesvár) mutatta be Herczeg Ferenc munkásságát, aki első Nobel-díjasunk lehetett volna. **Horber Pál** (Nagyvárad) Dr. Balogh Ernő professzorról és a meziádi Czárán Gyula cseppkőbarlangról értekezett, **Krestyán Ilona** (Temesvár) Temesvár társadalmi és kulturális helyzetképét ecsetelte a két világháború között, **Jancsó Árpád** (Temesvár) a száz éves temesvári Liget-úti híd építéstörténetéről tartott előadást, majd **Antal Béla** (Nagyvárad) ismertette Biharpüspöki névkataszterét a 13. századtól kezdve.

- **Érsemjén.** A **bölcsőtől a síríg** címen, emlékülést szerveztünk, közösen a helyi önkormányzattal, a Fráter Lóránd Művelődési Központban, **Kazinczy Ferenc születésének 250. évfordulója tiszteletére.**

A következő előadások hangzottak el:

Taar Erzsébet (Érsemjén): Kazinczy és Érsemjén,

Dr. Fehér József (Sátoraljaújhely): Kazinczy és Alsóregmec,

Kiss Endre József (Sárospatak): Kazinczy és Sárospatak,

Dr. Kováts Miklós (Kassa): Kazinczy és Kassa,

Dr. Kováts Dániel (Szeged): Kazinczy és Széphalom

Ebéd után a következő előadások hangzottak el:

Dr. Bakó Endre (Debrecen): Kazinczy Ferenc a debreceni irodalomtörténet-írás tükrében

Debreczeni-Droppán Béla (Budapest) Kazinczy-ünnep 1859-ben

Ezután könyvbemutatók következtek: A **bölcsőtől a síríg** című előadás-gyűjteményt Dukrét Géza, a kötet szerkesztője ismertette. Csorba Sándor: **Aranygyökerek** című tárlatvezető kiadványt, annak szerkesztője, Sándor Mária mutatta be. Ezt követően megkoszorúzták a Kazinczy-szobrot és Kazinczy Lajos csónak alakú fejfáját. Az egész napos rendezvény a Kazinczy-Fráter-Csiha emlékház látogatásával ért véget.

- **PÁLYÁZATI DÍJKIOSZTÓ ÜNNEPSÉG**

Hagyományosan a Varadinum ünnepek keretében szerveztük meg. 2009. május 16-án. A Partiumi Keresztény Egyetem Bartók Béla termében. Pályázatunkra 11 diák és öt felnőtt jelentkezett, amelynek témái: Az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc emlékeinek nyomában és Pusztuló műemlékeink voltak. A következő eredmény született:

Felnőtt kategóriában:

I. díj: Kiss Zoltán (Kraszna): A református felekezeti elemi oktatás a két világháború között a Szilágyságban.

III. díj: Dr. Jósa Piroska (Nagyvárad): 1942. évi Szent László emlékhét eseményei.

Hunyadi Károly (Mezőtelegd): A béke szigete.

Dicséretben részesült: Kovács Rozália (Érmihályfalva): A 19. század Mihályfalvának krónikája.

Oklevelet kapott: Domokos Piroska (Szamoskrassó): Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc emlékeinek nyomában.

Diák kategóriában:

I. díj: Fodor Emese, Láposi Klementina, Szegedi Henrietta (Szilágysomlyó): Kőbe vésett történelem.

II. díj: Mihály Elvira Andrea (Ip): Mesélő szerszámok.

Daczó Laura, Boros Edina Anita (Nagyvárad): A nagyváradi vár mint műemlék.

III. díj: Rákosi Boglárka, Szűcs Orsolya, Torkos Henrietta (Szilágysomlyó): A kő marad.

Kurucz Norbert (Nagyvárad): Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc emlékeinek nyomában.

Oklevelet kapott: Lázár Mónika (Nagyvárad): Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc emlékeinek nyomában.

A zsűri tagjai voltak: Kupán Árpád - elnök, Dukrét Géza, Kordics Imre.

Arad, 2010. április 8.

SZÉKELYFÖLD RÉGIÓ

A Székelyföld gazdag művelődésében mindenképp az intézmények tevékenysége bír döntő fontossággal. Mégis, a számos művelődési egyesület léte teszi igazán változatos és átfogóvá a közművelődési életet.

Az EMKE-hez csatlakozott egyesületek kiemelkedő teljesítményt nyújtottak az elmúlt évben is. A brassói Apáczai KE a helyi magyarság fontos szervezete, rendezvényei - mindenképp a Bartalis versmondó ünnepség, országosan is elismert versenye a fiatal szavalóknak.

A háromszéki, rétyi fúvós találkozó és tanfolyam egész Erdélyből vonzza a fúvós-zenével ismerkedni vágyó fiatalokat, akárcsak a csernátoni Hasznan Pál népfőiskola nyári programjai. A Hargita megyei Juliánus Alapítvány Szent László zarándoklatai Kárpát-medence szerte ismertek, akárcsak a szentegyházi Gyermekfilharmónia. Az egyesületek vezetői hivatásos intézményekhez viszonyítva is igen jelentős teljesítményt értek el.

Az EMKE székelyföldi célja a tömb és a szórvány kapcsolatának erősítése. Kiemelten fogja támogatni a Hargita és Kovászna megyei tanács által kezdeményezett szórvány programot.

Kiss Jenő
alelnök

PARTIUMI RÖVID TEVÉKENYSÉGI BESZÁMOLÓ

Az előző évekhez hasonlóan az EMKE Partiumi Alelnöksége az országhatárokon átívelő művelődési kapcsolatok szélesítését tekintette 2009-ben is egyik legfontosabb feladatának. Ennek köszönhetően térségi rendezvényeivel hívta fel magára a figyelmet, szerzett elismerést.

Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület Partiumi Alelnöksége által 2003. novembere óta Szatmárnémetiben működő Magyar Művelődési Szervezetek Kárpát-medencei Kapcsolattartó Irodájának köszönhetően az elmúlt esztendőben jelentősen erősödtek a kapcsolatok, ez által pedig az információk cseréje Mátészalka, Nyíregyháza, Budapest, Miskolc, Sátoraljaújhely és Beregszász művelődési intézményeivel és civil szervezeteivel – hogy csupán néhány helységet említsek, melyekkel érezhetően erősödött az elmúlt időszakban a kapcsolatunk.

A sikeres együttműködésnek köszönhető az előző években már elkezdett s 2009 folyamán Szatmár megye mellett Máramaros, Szilágy és Bihar több iskolájában Nagy Csaba nyíregyházi tárogatóművésszel a kuruckor költészetéről és dallamvilágáról tartott rendhagyó történelmi, irodalmi és zene órák folytatása, a nyíregyházi megyei könyvtárral szervezett könyvnapi művelődési rendezvény: Jókai Anna és Egyed Emese írók nagysikerű szatmári, beregszászi és nyíregyházi irodalmi találkozója, vagy a Nyírség Könyvtár Alapítvánnyal a Magyar Nyelv Éve kapcsán közösen szervezett Kazinczy- és Benedek Elek megemlékezések megszervezése. A jól működő kapcsolatoknak köszönhető ugyanakkor az országhatáron átívelő Móricz Zsigmond megemlékezés, a Budapestről Szatmárnémetibe, majd pedig Mátészalkára vitt emlékkiállítás sikeres lebonyolítása. Nem jelentéktelen az a kapcsolatteremtő szerep sem, amit épp Vetés – Csenger, Nagypeleske – Zajta, Szatmárhegy – Napkor, Erdőd – Szakoly, Szódemeter és Szilágyvár – Szatmárcseke együttműködésének kiszélesítése terén kifejtettünk a falusi turizmus fellendítése érdekében is. Petőfi halála 160-ik évfordulója alkalmával jelentősen erősíteni tudtuk Erdőd – Fehéregyháza – Koltó és Kiskőrös kapcsolatait.

2009 folyamán is növekedett a térség oly hagyományos rendezvényeinek kisugárzása, mint a Máramaros és Szatmár megyei (elsősorban is Koltóra és Erdődre vonatkozó) Petőfi-megemlékezések. Erdődön Petőfi és Szendrey Júliát ábrázoló szobrot avattak az év folyamán, s ugyancsak Petőfinek állítottak emléket Sárközújlakon. A Rákóczi-val, Kölcseyvel és Adyval kapcsolatos megemlékezések is a Kárpát-medence különböző vidékeiről újabb érdeklődőket vonzottak. Ezek a rendezvények jelentősen hozzájárultak az emlékhelyek évközi látogatottságának növeléséhez.

Tovább folytatásra érdemes rendezvényekkel hívták fel magukra a figyelmet Máramaros, Szilágy és Szatmár megye EMKÉ-vel társult művelődési szervezetei.

Külön említést kell tenni a nagybányai Teleki Magyar Ház áldásos tevékenységéről, annak a magyar művelődési rendezvények keretében a fiatalabb korosztály tudatos bevonására irányuló törekvéséről. Rangos versennyel örvendeztette meg a szatmári Szent-Györgyi Albert Társaság a Hajnal akar lenni népdaléneklési versenyével a szakmát és a közönséget. A szilágyosomlyói Báthory Alapítvány 2009-ben pedig újabb orvos-tanácskozással járult hozzá hírneve öregbítéséhez.

Szerénytelenség nélkül állíthatjuk, hogy a Partium az EMKE megalakulásának idei kerek évfordulója esztendejére – társult szervezetei kitartó munkájának köszönhetően – gazdag programmal készült. Közel 600 énekest megmozgató hagyományos ökumenikus

kórustalálkozója az esztendő nyitányának tekinthető, s minden valószínűség szerint siker koronázza majd a Mátyás király diplomatája: Vetési Albert 600 éves születési évfordulója alkalmából megrendezésre kerülő társégi rendezvényét, s az immár húsz esztendeje rendszeresen megtartott sződemeteri augusztus eleji Kölcsey-ünnepséget. Az EMKE erőfeszítésének köszönhető, hogy nemzeti zarándokhely lett a szülőfalu parkosított templomkertje.

Az előző évek jó alapot szolgáltatnak a továbblépéshez. Az országhatáron átívelő kapcsolatoknak köszönhetően már most körvonalazódik a jövő évi Kárpát-medencei Rákóczi-megemlékezés programja, melyben az EMKE ösztönzésére a térség művelődési intézményei a Rákóczi-kultuszt éltető civil szervezetekkel karöltve zárja majd színvonalas rendezvénnyel a 8 esztendeje folyó emlékezés-sorozatot.

Szatmárnémeti, 2010. áprilisa

Muzsnay Árpád

MAROS MEGYEI EMKE BESZÁMOLÓ

A Belső-Erdély régióban kiemelt a tevékenysége az EMKE Maros megyei szervezetének, ugyanakkor sikeres és eredményes munkát folytat az EMKE Besztercei szervezete, amely a Magyar Házban lezajló kulturális események előmozdítója, a HÍD–Szebeni Magyarok Egyesülete, amely a Nagyszebeni Magyar Kulturális Irodát működteti, a nagyszebeni magyarok polgári egylete, valamint számos település magyar közössége: Bethlen, Vice, Szászmedgyes, Szováta, Dicsőszentmárton, Marosludas, Szászrégen, Segesvár, Nyárádszereda, Szabéd, Kibéd és a többi.

A régióban a közművelődés ápolását részben kulturális civil szervezetek, eminens személyiségekről elnevezett közművelődési egyesületek (pl. Lorántffy Zsuzsanna Kulturális Egyesület, Bernády Közművelődési Egylet stb.), részben a magyar történelmi egyházak, gyülekezetek vállalják fel. Az iskola, a pedagógustársadalom is végzi a maga kultúrépítő ténykedését, bár sokszor elég belterjes és iskolán kívüli megnyilatkozásokban csökkenő áldozatvállalást tükröző ez a munka. Amúgy tényként kell leszögeznünk: a közművelődés önzetlen napszámosainak a serege évről évre fogyatkozik.

A tevékenységek többnyire hagyományyszerűen zajlanak (pl. június végi zarándoklat Cegőtelkére, a szebeni egyesület fennállásának évfordulójára szervezett szerteágazó kulturális program, évek óta lebonyolított művésztaборok, fesztiválok, versenyek), továbbá szorosan kapcsolódnak nemzeti ünnepeinkhez, kiemelten március 15-e megünnepléséhez, valamint kulturális-közművelődési évfordulókhoz, megemlítve a Magyar Kultúra Napja, sőt újabban az Erdélyi Magyar Közművelődés Napja alkalmából szervezett eseményeket.

Eképpen harmadik éve áprilisban Marosvásárhelyen közgyűléssel összekötött ünnepi összejövetelen adjuk át az EMKE Országos Elnöksége nevében az EMKE-okleveleket, és erre az alkalomra ünnepi műsorral adózunk. Idén kiemelten megemlékezve a 125 éve alakult Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesületre. Megjegyezném, hogy a öt évvel ezelőtti évfordulóra a Maros megyei EMKE gondozásában (szerk: Ábrám Zoltán) a Lyra Kiadó segítségével megjelentettük a *120 éves az EMKE* című könyvet.

Ugyanakkor jövőre lesz húsz éve, hogy Brassóban újjáalakult az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület, változatlanul Kolozsvár központtal. A tevékenység merőben más feltételek között zajlik, mint egykoron, hiszen nincsenek jól jövedelmező birtokai, épületei, hiányoznak a bőkezű főúri adományozók, és ezért a főként értelmiségiekből, kisemberekből álló tagság szerény támogatásával, önerőből kell gazdálkodni. A megvalósítások viszont manapság is szerteágazóak.

Beszámolómban a továbbiakban az EMKE Maros megyei szervezete elmúlt esztendei tevékenységeire térek ki. Az év során féltucat néptánc-találkozót, Gyöngykoszorú-találkozót tartottunk (Erdőcsinád, Marosludas, Görgényüvegcsúr, Holtmaros, Nyárádszereda, Marosvásárhely) Újból megszerveztük decemberben a marosvásárhelyi „karácsonyi” Gyöngykoszorú-találkozót, amelyen a Gyöngykoszorú-mozgalom legaktívabb együttesei kaptak

fellépési lehetőséget. Eredményesen együttműködtünk a helyi szervezőkkel, támogatást nyújtottunk, míg Marosvásárhelyen fő partnerünk a Maros Művészegyüttes volt.

Az eltelt egy évben az EMKE Maros megyei szervezete által szervezett főbb események: hagyományos újévi megemlékezés Petőfi Sándorra; történelmi megemlékezés a Don-kanyari áldozatokra; a Magyar Kultúra Napja alkalmából kulturális est; farsangolás, szakmai találkozás a megye számos településén (Mezőfele, Szabéd, Mezősámsond stb.), Gyermek-Gyöngykoszorú találkozó, népdaléneklési verseny gyermekeknek; a Marosvásárhelyi Napok EMKE-rendezvényei; citerások találkozója. Hozzájárultunk népzene-sz-képzés, néhány ismeretterjesztő előadás, kiállítás és könyvbemutató megszervezéséhez. Továbbá: testvérvárosi kapcsolatok, gyermekeknek szánt vetélkedők, téli népszokások; népfőiskolai rendezvény; részvételek a Gellért Sándor szavalóversenyen, a Pókai Napokon, a Hajnal akar lenni népdaléneklési versenyen, kórustalálkozókon, számos marosvásárhelyi kulturális eseményen és a többi.

A Székely-Mezőségre kiterjedő Közkincs kerekasztal programnak köszönhetően a régióban, azaz a Székely-Mezőség települései, civil szervezetei között szorosabb kapcsolatok, együttműködések alakultak ki. Folyamatban van például az április második felében lebonyolításra kerülő *Összefogással a civil aktivitásért, a közösségi életért* c. háromnapos rendezvénysorozat lebonyolítása a mezőmadarasi Pro Ruris Egyesülettel.

Fontos megemlítenem azt is, hogy lehetőséget nyújtunk az Erdélyi Kárpát Egyesület Maros megyei szervezetének, hogy hetente székhelyünkön tartsa meg találkozóit. A jó együttműködés a történelmi gyökerekből is fakad, hiszen megalakulását követően az EMKE nemsokára kezdeményezte az EKE létrejöttét, amely jövőre ünnepelheti fennállásának 120. évfordulóját.

A beszámolómban felsorolt megvalósításokért, az eredményekért köszönetet mondok mindazoknak, akik nélkül nem valósulhattak volna meg.

Erdély földjén messzi múltban gyökerező, gazdag hagyománya van a cselekvő művelődésnek, a sorskérdésekkel történő szembenézés iránti fogékonyságnak. Ez a mindenkori idő parancsa. Ilyen szellemben kíván eleget tenni a hivatásának a 125 évvel ezelőtt, Kolozsvárt megalakított EMKE is. Változott történelmi viszonyok között, jelenkori lehetőségekhez igazodva végzi munkáját – az annak idején megfogalmazott célkitűzések magasztos alapelveihez igazodva. A megmaradás – megmaradásunk – ügyét szolgálja hittel, hűséggel. Amíg és ahogy lehet.

Dr. Ábrám Zoltán,
az EMKE Maros megyei elnöke
országos területi alelnöke

Marosvásárhely, 2010. április 1.